

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
& ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 107/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα ΣΤ')
Συνεδρίαση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2024

Σύνθεση

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Νικόλαος Καραγιώργης, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Νικόλαος Κουφογιάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθ. πρωτ.: 64198/16-1-2024 του Τμήματος Υποστήριξης Ελέγχων της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Συντονισμού Ελέγχων της Γενικής Διεύθυνσης Ελέγχων της Κεντρικής Υπηρεσίας του e-ΕΦΚΑ, που υπογράφεται από τον Διοικητή του e-ΕΦΚΑ.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται: 1) Εάν είναι δυνατή η ασφαλιστική τακτοποίηση εργαζόμενων για το έτος 2012, με ενημέρωση ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος εργοδοτών, δεδομένου ότι οι Υπηρεσίες του e-ΕΦΚΑ, μετά την έναρξη εφαρμογής των νέων διατάξεων περί παραγραφής (25-11-2022), δεν είχαν τη χρονική ευχέρεια να διεκπεραιώσουν όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις.

2) Εάν τα συνταξιοδοτικά και άλλα αιτήματα που η διεκπεραίωσή τους απαιτεί τακτοποίηση ασφαλιστικής ιστορίας για το διάστημα 2006 – 2011 και έχουν υποβληθεί στον e-ΕΦΚΑ πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του

άρθρου 6 του ν. 4997/2022, μπορούν να διεκπεραιωθούν με ενημέρωση ασφαλιστικής ιστορίας.

3) Εάν πράξη επιβολής εισφορών, που συντάχθηκε, επιδόθηκε και βεβαιώθηκε μετά την 12-5-2016 (αρχική ισχύ του νόμου 4387/2016) και πριν από τη δημοσίευση του ν. 4997/2022 και περιλαμβάνει χρονικά διαστήματα πέραν της δεκαετίας, θα πρέπει να ανακληθεί, ώστε να διαγραφούν οι αντίστοιχες οφειλές του εργοδότη ως παραγεγραμμένες και να αναγνωριστεί η ασφαλιστική ιστορία των εργαζόμενων που αναγράφονται σε αυτές.

4) Εάν πράξη επιβολής εισφορών, η οποία περιλαμβάνει χρονικό διάστημα πέραν της δεκαετίας και συντάχθηκε πριν την 25^η-11-2022, κατόπιν διεκπεραίωσης καταγγελίας εργαζόμενου που έχει υποβληθεί μετά την 30^η-6-2022, παραμένει ισχυρή ή θα πρέπει να ανακληθεί. Περαιτέρω, στην περίπτωση, κατά την οποία η σχετική πράξη επιβολής εισφορών πρέπει να ανακληθεί, ερωτάται εάν είναι δυνατή η ενημέρωση του λογαριασμού ασφάλισης του εργαζόμενου, με καταχώρηση ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς βεβαίωση εισφορών σε βάρος του εργοδότη ή αφού η καταγγελία υποβλήθηκε μετά την 30^η-6-2022, αν και διεκπεραιώθηκε πριν την 25^η-11-2022, δεν χωρεί ενημέρωση του ασφαλιστικού βίου, γεγονός που συνεπάγεται απώλεια ημερών εργασίας του ασφαλισμένου.

5) Εάν η άσκηση αγωγής και η εκκρεμοδικία ενώπιον πολιτικών δικαστηρίων, που αφορούν σε διαφορές αποδοχών από εργασιακή σχέση: α) αναστέλλουν τον χρόνο παραγραφής του δικαιώματος των υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ να καταλογίζουν εισφορές, ώστε να είναι δυνατή η έκδοση πράξης επιβολής εισφορών και για το πέραν της δεκαετίας διάστημα, β) ποια είναι η ημερομηνία που θα λαμβάνεται υπόψη ως ημερομηνία κοινοποίησης στον Φορέα της τελεσίδικης απόφασης πολιτικού δικαστηρίου και γ) ποιο είναι το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο αναστέλλεται η παραγραφή.

.....

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το προαναφερθέν έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας και τα στοιχεία που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα εξής:

1. Με αφορμή ερωτήματα Υπηρεσιών του e-ΕΦΚΑ αναφορικά, μεταξύ άλλων, με τη δυνατότητα: α) βεβαίωσης υπό την ευρεία έννοια ασφαλιστικών εισφορών για το έτος 2012, διαχείρισης συνταξιοδοτικών αιτημάτων που ήδη έχουν υποβληθεί στον Φορέα και αφορούν στην ασφαλιστική τακτοποίηση για το χρονικό διάστημα 2006 – 2011, διαχείρισης διεκπεραιώσεων υποθέσεων καταγγελιών (σχετικό το υπ' αριθ. πρωτ. 345549/63923/2023 από 28-12-2023 έγγραφο του Συνηγόρου του πολίτη), διαγραφής των ασφαλιστικών εισφορών που βεβαιώθηκαν μετά την πάροδο της δεκαετίας και β) αναστολής της παραγραφής εισφορών, κατόπιν έκδοσης αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων, η ερωτώσα Υπηρεσία εκθέτει τα ακόλουθα:

2. Σε συνέχεια των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, στις 10-1-2023, εκδόθηκε από την ερωτώσα Υπηρεσία το με αριθ. πρωτ. 10981/10-1-2023 Γενικό Έγγραφο, στο οποίο, εκτός των άλλων, αναφέρεται ότι: α) οι ελεγκτές επιτρέπεται να ολοκληρώσουν τους ουσιαστικούς ελέγχους, χρονικής περιόδου μισθωτής απασχόλησης από 01-06-2006 έως και τις 31-12-2011, με ενημέρωση ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς καταλογισμό ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος των εργοδοτών, που έχουν ξεκινήσει να διενεργούν στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) και έχουν λάβει αριθμό ουσιαστικού ελέγχου μέχρι την 25^η-11-2022 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022) και β) οι καταγγελίες που καλύπτουν περίοδο μισθωτής απασχόλησης από 1-1-2006 έως 31-12-2011 και έχουν υποβληθεί έως την 30^η-06-2022 εξετάζονται και διεκπεραιώνονται, επίσης με ενημέρωση ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς καταλογισμό ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος των εργοδοτών, ενώ εκείνες που έχουν υποβληθεί από την 1^η-7-2022 και μετά και αφορούν στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, απορρίπτονται λόγω παραγραφής της σχετικής αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των απαιτήσεων του σε βάρος των οικείων εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.

3. Περαιτέρω, για την παραγραφή των αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ από μη καταβληθείσες εισφορές Μη Μισθωτών Ελευθέρων Επαγγελματιών, Αυτοαπασχολούμενων, έχουν δοθεί οδηγίες από τη Δ/ση Εισφορών Μη Μισθωτών, εκτός άλλων και με τα υπ' αριθ. πρωτ.: 75110/14-2-2023 και 356036/19-7-2023 Γενικά Έγγραφα. Στο τελευταίο ως άνω έγγραφο, γίνεται

λόγος για την ασφαλιστική τους τακτοποίηση και για το έτος 2012, ενώ για τους μισθωτούς δεν έχουν εκδοθεί συγκεκριμένες οδηγίες.

4. Το ζήτημα που ανακύπτει, κατά την ερωτώσα Υπηρεσία, συνίσταται στο εάν είναι δυνατόν στο πλαίσιο ερμηνείας του πνεύματος του νομοθέτη (προστασία των ασφαλισμένων) και κατ' εφαρμογή των αρχών του δικαίου, να αναγνωρισθεί ο χρόνος ασφάλισης για το έτος 2012 στους εργαζόμενους που έχουν υποβάλλει αιτήματα/καταγγελίες πριν από την 30-6-2022, λαμβάνοντας υπόψη: α) ότι υπήρχε η πεποίθηση της εικοσαετούς παραγραφής τόσο από τις ελεγκτικές Υπηρεσίες του Φορέα όσο και από τους ασφαλισμένους και β) η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 τέθηκε σε ισχύ λίγο πριν το τέλος του χρόνου (2022), ανατρέποντας το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε, με αναδρομική ισχύ.

5. Επιπλέον, κατόπιν πολυάριθμων γραπτών και προφορικών ερωτημάτων των Τοπικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών, διαπιστώθηκε ότι εκκρεμεί στις Υπηρεσίες του Φορέα μεγάλος αριθμός συνταξιοδοτικών κυρίως αιτημάτων, η διεκπεραίωση των οποίων απαιτεί τη διόρθωση της ασφαλιστικής ιστορίας – ασφαλιστική τακτοποίηση εργαζόμενων (αναγνώριση ημερών ασφάλισης και αποδοχών) για το χρονικό διάστημα 2006 – 2011. Με τη συνήθη διαδικασία, οι υποθέσεις αυτές διεκπεραιώνονταν με τον καταλογισμό ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος του εργοδότη, την οριστικοποίηση των σχετικών πράξεων και την ενημέρωση του ατομικού λογαριασμού ασφάλισης, για τα χρονικά διαστήματα, κατά τα οποία, οι αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των απαιτήσεων του σε βάρος των οικείων εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές δεν είχαν υποπέσει σε παραγραφή. Ωστόσο, μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, δεν είναι σαφές εάν μπορούν να διεκπεραιωθούν τα εν λόγω αιτήματα με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος των εργοδοτών.

6. Ειδικότερα, έχει υποβληθεί ερώτημα από τη ΣΤ' Διεύθυνση Επικουρικής Ασφάλισης και Συντάξεων του e-ΕΦΚΑ, σχετικά με το εάν εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης, οι οποίες έχουν υποβληθεί πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, στις οποίες δηλώνεται χρονικό διάστημα μισθωτής απασχόλησης και απαιτείται ασφαλιστική τακτοποίηση για το χρονικό διάστημα 2006 – 2011, μπορούν να αντιμετωπίζονται όπως οι καταγγελίες και να εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 6

του ν. 4997/2022, προκειμένου, κατόπιν ελέγχου, να προσμετράται ο χρόνος ασφάλισης, χωρίς τη βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος του εργοδότη.

7. Επιπλέον, από την εν λόγω Διεύθυνση, στην οποία εκκρεμούν ενστάσεις εργοδοτών, τίθεται το ερώτημα εάν οφειλές από πράξεις που καταλογίσθηκαν και επιδόθηκαν πριν από τη δημοσίευση του ν. 4997/2022 και αφορούν σε χρονικά διαστήματα πέραν της δεκαετίας, θα πρέπει να διαγραφούν ως παραγεγραμμένες. Σχετικά με το εν λόγω ζήτημα, έχει υποβληθεί και το υπ' αριθ. 345549/63923/2023 προαναφερόμενο έγγραφο του Συνηγόρου του πολίτη, σύμφωνα με το οποίο, θεωρείται βάσιμος ο ισχυρισμός του εργοδότη για τη διαγραφή οφειλών από πράξεις που βεβαιώθηκαν εν ευρεία έννοια μετά την πάροδο της δεκαετίας και ζητείται από την Υπηρεσία να προβεί στις κατά το νόμο προβλεπόμενες ενέργειες.

8. Η αναφορά του νόμου αποκλειστικά στις καταγγελίες εργαζόμενων που έχουν υποβληθεί προ της 30-6-2022, δημιούργησε τα παραπάνω ερωτήματα, τα οποία αφορούν στη διεκπεραίωση άλλης μορφής αιτημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των συνταξιοδοτικών. Τα εν λόγω αιτήματα, κατά την ερωτώσα Υπηρεσία, προσομοιάζουν με καταγγελίες, δεδομένου ότι και σε αυτά περιγράφεται η εργασιακή σχέση πολιτών, η οποία συνεπάγεται την ανάγκη ασφαλιστικής τους τακτοποίησης, για να συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις λήψης παροχών (π.χ. σύνταξη). Εξάλλου, έως τη δημοσίευση του νόμου, η εν λόγω διαδικασία πραγματοποιείτο με τη βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών. Περαιτέρω, δεδομένου ότι δεν δύνανται εκ του νόμου τα ελεγκτικά όργανα να προβούν σε αυτή την ενέργεια, η ερωτώσα Υπηρεσία θέτει τον προβληματισμό εάν με μια ευρύτερη ερμηνεία της επίμαχης διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 και στο πλαίσιο των αρχών του δικαίου, τα εν λόγω αιτήματα πολιτών, τα οποία, από υπαιτιότητα των Υπηρεσιών δεν διεκπεραιώθηκαν, λόγω της πεποίθησης ότι οι σχετικές αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ υπόκεινται σε εικοσαετή παραγραφή, μπορούν να αντιμετωπίζονται ως καταγγελίες και να αναγνωρίζονται οι αντίστοιχοι χρόνοι ασφάλισης, χωρίς βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών. Στη συνέχεια, τίθεται το ζήτημα του χρονικού διαστήματος, κατά το οποίο θα λάβει χώρα η εν λόγω αναγνώριση, το οποίο, κατά τη γνώμη της ερωτώσας Υπηρεσίας, κατά

αναλογική εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης, θα πρέπει να ανάγεται στη χρονική περίοδο από 1-1-2006 έως 31-12-2011.

9. Επιπλέον, επί άλλου ερωτήματος, αναφορικά με καταγγελία εργαζόμενου που υποβλήθηκε μετά την 30^η-6-2022 και έχει ήδη διενεργηθεί και ολοκληρωθεί έλεγχος με την έκδοση, πριν από την 25^η-11-2022 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022), Πράξης Επιβολής Εισφορών, που περιλαμβάνει χρονική περίοδο πέραν της δεκαετίας, ζητείται να διευκρινιστεί εάν θα πρέπει να εφαρμοστούν οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και να ανακληθεί η εν λόγω πράξη, λόγω της παραγραφής των αξιώσεων του ε-ΕΦΚΑ.

10. Περαιτέρω, όπως διαλαμβάνεται στο έγγραφο του ερωτήματος, υποβάλλονται καταγγελίες - δηλώσεις απασχόλησης στον ε-ΕΦΚΑ, οι οποίες αφορούν σε εκτέλεση αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων, με τις οποίες εργαζόμενοι δικαιώνονται για εργασιακά θέματα (όπως καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών, αποδοχών υπερημερίας κ.λπ.). Σε πολλές από τις περιπτώσεις αυτές, η τακτοποίηση της ασφαλιστικής ιστορίας των εργαζόμενων, βάσει των εν λόγω δικαστικών αποφάσεων, αφορά σε χρονικά διαστήματα πέραν της δεκαετίας. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, ο Φορέας καλείται επί της ουσίας να συμμορφώνεται με δικαστικές αποφάσεις ενώ υπάρχουν περιπτώσεις, όπως επίσχεση εργασίας ή ακυρότητα απόλυσης, όπου για να αποφανθούν τα ελεγκτικά όργανα είναι απαραίτητη η προσκόμιση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης.

11. Στο έγγραφο του ερωτήματος αναφέρεται συναφώς ότι, με την υπ' αριθ. 224/2018 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, έγινε δεκτό (σελ. 23 – 24) ότι: *«με την έναρξη της εκκρεμοδικίας και την ενώπιον του δικαστηρίου αμφισβήτηση (από οποιονδήποτε) του νόμιμου τίτλου γενικά της απαίτησης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η προβλεπόμενη παραγραφή της απαίτησής του προς βεβαίωση (εν ευρεία έννοια) ή προς είσπραξη της βεβαιωμένης απαίτησής του αναστέλλεται μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης και δεν συμπληρώνεται σε κάθε περίπτωση πριν την πάροδο έτους από τη με επιμέλεια των αντιδίκων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή στον Διευθυντή του αρμόδιου Ταμείου Είσπραξης Εσόδων ΙΚΑ, ή στον Διευθυντή της αρμόδιας Ταμειακής Υπηρεσίας*

Περιφερειακού ή Τοπικού Υποκαταστήματος ΙΚΑ και στον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ της τελεσίδικης δικαστικής απόφασης ...».

12. Κατόπιν των ανωτέρω, η ερωτώσα Υπηρεσία υπέβαλε τα αναλυτικώς εκτιθέμενα, με θεμιτή αναδιατύπωση, στην περίληψη της παρούσας ερωτήματα.

Νομοθετικό πλαίσιο

13. Στις διατάξεις των παραγράφων 1, 7 και 8α του άρθρου 26 του α.ν. 1846/1951 Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Α' 179), ορίζονται τα εξής:

«1. Δια την καταβολήν των εισφορών των ησφαλισμένων ευθύνεται επί παρεχόντων εξηρημένην εργασίαν ο εργοδότης και επί αυτοτελώς εργαζομένων οι ίδιοι ή ο κατά το άρθρον 8 παραγρ. 5 εδ. δ' ασφαλιστικός Συνεταιρισμός. Ο εργοδότης υποχρεούται δια την καταβολήν των εισφορών και των αμοιβομένων εν όλω ή εν μέρει υπ' αυτού.....2...3...4...5...6...

7. Η παρά του εργοδότη μη καταβολή των εισφορών, δεν συνεπάγεται δια τον ησφαλισμένον στέρησιν ή μείωσιν των δικαιωμάτων αυτού επί των παροχών, επιφυλασσομένης πάντως της εφαρμογής της διατάξεως της παραγράφου 8 του παρόντος.....8.....

8α. Ο ασφαλισμένος που αποχωρεί ή απολύεται κατά την εργασία του υποχρεούται μέσα σε ένα δωδεκάμηνο από την αποχώρησή του ή την απόλυσή του να δηλώσει γραπτά στο ΙΚΑ τις ημέρες εργασίας που πραγματοποίησε και για τις οποίες δεν ασφαλίστηκε.

Σε καμία περίπτωση δεν αναγνωρίζονται ως ημέρες εργασίας που πραγματοποιήθηκαν από ασφαλισμένο σε περίοδο για την οποία, κατά την υποβολή της σχετικής αίτησης για αναγνώριση, είχε παραγραφεί το δικαίωμα του ΙΚΑ να βεβαιώσει και να καταλογίσει ασφαλιστικές εισφορές....».

14. Στο άρθρο 87 του προϊσχύσαντος Κώδικα περί Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995) ορίζονταν τα εξής:

« Αναστολή παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου

1. Η παραγραφή των απαιτήσεων του Δημοσίου αναστέλλεται για τους λόγους που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Η παραγραφή αυτή αναστέλλεται επίσης:

α) Για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο για το οποίο είχε χορηγηθεί στον υπόχρεο ή σε συνυπόχρεο, κατά την τελευταία διετία της παραγραφής,

αναστολή πληρωμής του χρέους του ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής είτε με νόμο είτε με δικαστική απόφαση είτε με πράξη αρμόδιας αρχής, που εκδίδεται ύστερα από αίτηση του υποχρέου, ανεξάρτητα αν έχει συμμορφωθεί ή όχι εν όλω ή εν μέρει ο υπόχρεος.

β) Για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο κατά τον οποίο έχει εμποδισθεί το Δημόσιο να επιδιώξει την είσπραξη του χρέους με αναγκαστικά μέτρα, λόγω αναστολής εκτελέσεως που έχει χορηγηθεί με διάταξη νόμου. Και στις δύο περιπτώσεις (α' και β'), η παραγραφή συνεχίζεται μετά τη λήξη της αναστολής της και σε καμία περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα έτος από τη λήξη είτε της αναστολής πληρωμής ή της παραβιάσεως της υποχρεώσεως τμηματικής καταβολής είτε της αναστολής λήψεως των αναγκαστικών μέτρων, αντίστοιχα.

γ) Κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του οφειλέτη ή και δύο έτη μετά την ενηλικίωση αυτού, αν η κληρονομιά στερείται ενεργητικού, ανεξάρτητα της υπάρξεως ή μη κηδεμόνα ή επιτρόπου του ανηλίκου.

3. Ο χρόνος της παραγραφής κάθε απαιτήσεως του Δημοσίου παρατείνεται για δύο έτη, σε περίπτωση που ο οφειλέτης κατά την τελευταία διετία του χρόνου της παραγραφής διέμεινε στο εξωτερικό για χρόνο μεγαλύτερο του μηνός, συναπτώς ή μη.

4. Σε περίπτωση δικαστικής αμφισβητήσεως από οποιονδήποτε είτε του νόμιμου τίτλου γενικά της απαιτήσεως του Δημοσίου είτε της νομιμότητας της βεβαιώσεως αυτής εν στενή έννοια είτε της για οποιονδήποτε λόγο εγκυρότητας πράξεως της αναγκαστικής εκτελέσεως προς είσπραξη απαιτήσεως του Δημοσίου (διοικητικής εκτελέσεως), η προβλεπόμενη παραγραφή της απαιτήσεως του Δημοσίου προς βεβαίωση (εν ευρεία έννοια) ή προς είσπραξη της βεβαιωμένης απαιτήσεως του αναστέλλεται μέχρι της εκδόσεως επί της δικαστικής ταύτης διενέξεως τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως και δεν συμπληρώνεται αυτή σε κάθε περίπτωση προ της παρόδου ενός έτους από την επιμέλεια των αντιδίκων του Δημοσίου κοινοποιήσεως με δικαστικό επιμελητή στον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας και τον Υπουργό Οικονομικών της τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως....»..

15. Εξάλλου, στη διάταξη της παραγράφου 2 του κεφαλαίου Α του άρθρου 137 του ν. 3655/2008 (Α' 58) «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του

Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» ορίζονται τα εξής:

«Α. Παραγραφή απαιτήσεων υπέρ των Φ.Κ.Α.

1... 2. Η παραγραφή των απαιτήσεων των Φ.Κ.Α. αναστέλλεται για τους λόγους που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 87 του ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α'), όπως κάθε φορά ισχύουν.

Η παραγραφή αναστέλλεται επίσης:

α) Για χρονικό διάστημα ίσο προς τον χρόνο, τον οποίο κατά το τελευταίο έτος της παραγραφής το χρέος έχει ανασταλεί, λόγω ρύθμισης τμηματικής καταβολής, ανεξαρτήτως καταβολής και συμμορφώσεως ή μη του υπόχρεου συνολικά ή εν μέρει σε προβλεπόμενη διάταξη νόμου ή δικαστική απόφαση ή απόφαση άλλης αρμόδιας κατά νόμο Αρχής, κατόπιν αιτήσεως του υποχρέου.

β) Για χρονικό διάστημα ίσο προς το χρόνο, κατά το οποίο ο ΕΦΚΑ αδυνατούσε να επιδιώξει την είσπραξη του χρέους, με αναγκαστικά μέτρα ή εξαιτίας αναστολής εκτελέσεως χορηγηθείσας με διατάξεις νόμου. Και στις δύο περιπτώσεις α) και β), η παραγραφή συνεχίζεται μετά τη λήξη της αναστολής και εισπράξεως της τμηματικής καταβολής ή της αναστολής εκτελέσεως και δεν συμπληρώνεται πριν την παρέλευση έξι μηνών από τη λήξη της αναστολής πληρωμής, της αναστολής εκτελέσεως ή της διευκόλυνσης τμηματικής καταβολής, γ) Εάν έχει αμφισβητηθεί δικαστικά η νομιμότητα του τίτλου εισπράξεως ή των μέτρων για την εκτέλεση από τον οφειλέτη ή τρίτο μέχρι την τελεσίδικη δικαστική απόφαση». 3...».

16. Περαιτέρω, στο άρθρο 137 του ισχύοντος Κώδικα περί Δημοσίου Λογιστικού (ν. 4270/2014) ορίζονται τα εξής:

«Αναστολή παραγραφής απαιτήσεων του Δημοσίου

1. Η παραγραφή των απαιτήσεων του Δημοσίου, πλην εκείνων για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013), αναστέλλεται για τους λόγους που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Η παραγραφή αυτή αναστέλλεται επίσης:

α. Για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο για τον οποίο είχε χορηγηθεί στον υπόχρεο ή σε συνυπόχρεο, κατά την τελευταία διετία της παραγραφής, αναστολή πληρωμής του χρέους του ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής είτε με νόμο είτε με δικαστική απόφαση είτε με πράξη της αρμόδιας αρχής, που

εκδίδεται ύστερα από αίτηση του υπόχρεου, ανεξάρτητα αν έχει συμμορφωθεί ή όχι εν όλω ή εν μέρει ο υπόχρεος.

β. Για χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο κατά τον οποίο έχει εμποδιστεί το Δημόσιο να επιδιώξει την είσπραξη του χρέους με αναγκαστικά μέτρα, λόγω αναστολής εκτέλεσης που έχει χορηγηθεί με διάταξη νόμου. Στις περιπτώσεις αυτές (α' και β'), η παραγραφή συνεχίζεται μετά τη λήξη της αναστολής της και σε καμία περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα (1) έτος από τη λήξη είτε της αναστολής πληρωμής ή της παραβιάσεως της υποχρέωσης τμηματικής καταβολής, είτε της αναστολής λήψης των αναγκαστικών μέτρων αντίστοιχα.

γ. Κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του οφειλέτη ή και δύο (2) έτη μετά την ενηλικίωση αυτού, αν η κληρονομία στερείται ενεργητικού, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη κηδεμόνα ή επιτρόπου του ανηλίκου.

3. Ο χρόνος της παραγραφής κάθε απαίτησης του Δημοσίου παρατείνεται για δύο (2) έτη, σε περίπτωση που ο οφειλέτης κατά την τελευταία διετία του χρόνου της παραγραφής διέμεινε στο εξωτερικό για χρόνο μεγαλύτερο του μηνός, συνεχόμενα ή μη.

4. Σε περίπτωση δικαστικής αμφισβήτησης από οποιονδήποτε είτε του νόμιμου τίτλου γενικά της απαίτησης του Δημοσίου είτε της νομιμότητας της βεβαίωσης αυτής με στενή έννοια είτε της για οποιονδήποτε λόγο εγκυρότητας πράξης της αναγκαστικής εκτέλεσης προς είσπραξη απαίτησης του Δημοσίου (διοικητικής εκτέλεσης), η προβλεπόμενη παραγραφή της απαίτησης του Δημοσίου προς βεβαίωση (με ευρεία έννοια) ή προς είσπραξη της βεβαιωμένης απαίτησής του αναστέλλεται μέχρι την έκδοση επί της δικαστικής αυτής διένεξης τελεσίδικης δικαστικής απόφασης και δεν συμπληρώνεται σε κάθε περίπτωση πριν από την πάροδο ενός (1) έτους από την, με επιμέλεια των αντιδίκων του Δημοσίου, κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή στον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. ή του Τελωνείου και τον Υπουργό Οικονομικών της τελεσίδικης δικαστικής απόφασης.....».

17. Επιπλέον, στη διάταξη του α' εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 34 του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 30 του ν. 4670/2020, ορίζεται ότι:

«1. Από την 1-1-2020 χρόνος ασφάλισης στον ΕΦΚΑ για τους ασφαλισμένους του κεφαλαίου αυτού είναι:

α. Ο χρόνος πραγματικής ασφάλισης, ήτοι ο χρόνος ασφαλιστέας απασχόλησης ή ιδιότητας στον ΕΦΚΑ ή στους εντασσόμενους στον ΕΦΚΑ φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς για τον οποίο έχουν καταβληθεί εισφορές. Για τους μισθωτούς ως χρόνος ασφάλισης αναγνωρίζεται και ο χρόνος για τον οποίο οφείλονται εισφορές, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. β... γ... δ... ε ....».

18. Εξάλλου, στο άρθρο 64 του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) – (Απόφαση Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με αριθ. Φ. ΕΦΚΑ/οικ. 22424/861/2017, Β' 1720), ο οποίος εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παραγράφου 10 του άρθρου 70 του ν. 4387/2016, ορίζεται ότι:

«Η παραγραφή απαιτήσεων, οι κατασχέσεις και οι εκχωρήσεις ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 136 έως 145 του ν. 4270/2014 όπως ισχύει κάθε φορά.».

19. Με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 (Α' 219), *«Παραγραφή αξιώσεων Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης - Τροποποίηση παρ. 1 και προσθήκη παρ. 2 και 3 στο άρθρο 95 του ν. 4387/2016»*, τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 95 του 4387/2016 και το άρθρο αυτό διαμορφώθηκε ως εξής:

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, η αξίωση του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) και των φορέων που εντάσσονται σε αυτόν για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές και των πάσης φύσεως προσθέτων τελών, τόκων, προσαυξήσεων, προστίμων και επιβαρύνσεων, καθώς και των λοιπών ποσών που συνεισπράττονται με αυτές, υπόκειται σε δεκαετή παραγραφή που αρχίζει από την πρώτη μέρα του επόμενου έτους εκείνου εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία, ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίο οι απαιτήσεις αυτές βεβαιώθηκαν. Η παραγραφή διακόπτεται στις περιπτώσεις της παρ. 1 του άρθρου 138 του ν. 4270/2014 (Α' 143), περί του καθορισμού των περιπτώσεων διακοπής της παραγραφής των χρηματικών

απαιτήσεων του Δημοσίου, καθώς και με την κοινοποίηση πράξης βεβαίωσης, εν ευρεία ή εν στενή έννοια, προς τον υπόχρεο.

2. Για απαιτήσεις που προέρχονται από ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία που παρασχέθηκε μετά από την 1^η/1/2026 η παραγραφή της παρ. 1 ορίζεται πενταετής.

3. Απαίτηση, η οποία σύμφωνα με το παρόν έχει υποπέσει σε παραγραφή, δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την έκδοση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας ή βεβαίωσης οφειλής που επέχει θέση ασφαλιστικής ενημερότητας.».

Με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 ορίζονται τα εξής:

«2. Η παρ. 1 δεν επηρεάζει αξιώσεις που είχαν παραγραφεί πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016.

3. Οφειλές για τις οποίες παρήλθε ο χρόνος παραγραφής της παρ. 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, όπως διαμορφώνεται με την παρ. 1 του παρόντος, χωρίς να έχει μεσολαβήσει γεγονός που διακόπτει την παραγραφή, θεωρούνται παραγεγραμμένες, ακόμη και αν έχει κοινοποιηθεί ατομική ειδοποίηση ή έχει γίνει καταβολή έναντι της βεβαιωθείσας οφειλής ή η οφειλή έχει υπαχθεί σε ρύθμιση μετά το πέρας του χρόνου παραγραφής. Χρηματικά ποσά που έχουν καταβληθεί για την εξόφληση οφειλών που έχουν παραγραφεί, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, δεν αναζητούνται.

4. Έλεγχοι εργοδοτών που διενεργούνται κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ή που θα διενεργηθούν προς διερεύνηση καταγγελίας που έχει υποβληθεί μέχρι την 30^η/6/2022 και καλύπτουν περιόδους μισθωτής απασχόλησης από 1^{ης}/1/2006 έως και τις 31/12/2011 ολοκληρώνονται χωρίς βεβαίωση απαιτήσεων εις βάρος του εργοδότη. Από τα ευρήματα των ελέγχων του πρώτου εδαφίου ως προς τα πραγματικά στοιχεία ασφάλισης ενημερώνεται η ασφαλιστική ιστορία των ασφαλισμένων μισθωτών.

5. Μη μισθωτοί ασφαλισμένοι, οι απαιτήσεις κατά των οποίων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές έχουν υποπέσει σε παραγραφή σύμφωνα με το άρθρο 95 του ν. 4387/2016, όπως διαμορφώνεται με τον παρόντα νόμο, δικαιούνται, μετά από αίτησή τους, η οποία υποβάλλεται ταυτόχρονα με την αίτηση συνταξιοδότησης, να ζητήσουν τον συνυπολογισμό, τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους, του συνόλου ή μέρους του

ασφαλιστικού χρόνου, για τον οποίο οι αξιώσεις του e-Ε.Φ.Κ.Α. και των φορέων που εντάσσονται σε αυτόν για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές έχουν παραγραφεί. Στην περίπτωση του πρώτου εδαφίου, οι αιτούντες οφείλουν να καταβάλουν για τον ασφαλιστικό χρόνο, για τον οποίο αιτούνται να εξαιρεθεί από την παραγραφή, το σύνολο των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών και των πάσης φύσεως προσθέτων τελών, τόκων, προσαυξήσεων, προστίμων και επιβαρύνσεων, καθώς και των λοιπών ποσών που συνεισπράττονται με αυτές. Για την έναρξη καταβολής της σύνταξης εφαρμόζεται το άρθρο 61 του ν. 3863/2010 (Α' 115), περί της έναρξης καταβολής σύνταξης σε οφειλέτη. Η παρούσα εφαρμόζεται και επί διαδοχικής ασφάλισης, ακόμα και αν ο τελευταίος ασφαλιστικός φορέας, ο οποίος απονέμει τη σύνταξη, είναι φορέας ασφάλισης μισθωτών».

20. Εξάλλου, στο άρθρο 255 του Α.Κ. ορίζεται ότι: «Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. Αναστέλλεται επίσης η παραγραφή για όσο χρονικό διάστημα μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της ο υπόχρεος απέτρεψε με δόλο το δικαιούχο να ασκήσει την αξίωση».

21. Επιπλέον, στο άρθρο 257 του Α.Κ. ορίζεται ότι: «Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής. Όταν πάψει η αναστολή, η παραγραφή συνεχίζεται, σε καμιά όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

22. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει του όλου νομικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

23. Με τη διάταξη του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 και ορίστηκε στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού ότι η αξίωση του e-ΕΦΚΑ και των φορέων που εντάσσονται σε αυτόν για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές και των πάσης φύσεως προσαυξήσεων και των ποσών που

συνεισπράττονται με αυτές, υπόκειται σε δεκαετή παραγραφή, που αρχίζει από την πρώτη μέρα του επόμενου έτους εκείνου, εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία, ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίο οι απαιτήσεις αυτές βεβαιώθηκαν. Στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, προ της αντικατάστασής της με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, ο αντίστοιχος χρόνος παραγραφής της αξίωσης του ΕΦΚΑ για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές και των πάσης φύσεως προσαυξήσεων και ποσών που συνεισπράττονται με αυτές οριζόταν σε είκοσι (20) έτη και άρχιζε, ομοίως, από το ανωτέρω χρονικό σημείο.

24. Στην αιτιολογική έκθεση επί της ανωτέρω διάταξης διαλαμβάνονται τα εξής:

«Με την προτεινόμενη ρύθμιση ρυθμίζεται, αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, συνολικά το ζήτημα της παραγραφής της δυνατότητας των πρώην φορέων που εντάχθηκαν στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και μετέπειτα Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) να βεβαιώσουν και να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους από ασφαλιστικές εισφορές, πρόσθετα τέλη, τόκους, προσαυξήσεις, πρόστιμα, καθώς και λοιπές συνδεδεμένες επιβαρύνσεις και συνεισπραττόμενα με ασφαλιστικές εισφορές ποσά (εφεξής: ασφαλιστικές εισφορές και συνδεδεμένες με αυτές απαιτήσεις). Σκοπός είναι πρωτίστως η προσαρμογή της νομοθεσίας σε συμφωνία προς την υπ' αρ. 1833/2021 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς τον χρόνο παραγραφής των απαιτήσεων από ασφαλιστικές εισφορές και συνδεδεμένες με αυτές απαιτήσεις. Πρόσθετος σκοπός είναι η θέσπιση ενιαίου χρόνου παραγραφής των απαιτήσεων από τη γέννησή τους μέχρι την αναγκαστική τους είσπραξη, με ρητή πρόβλεψη, για λόγους ασφάλειας δικαίου, των γεγονότων που διακόπτουν και αναστέλλουν την παραγραφή, προκειμένου να επιδιωχθεί η ταχύτερη ολοκλήρωση των σχετικών με την είσπραξη των απαιτήσεων υποθέσεων του φορέα. Με την προαναφερθείσα απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού κρίθηκε ότι ο θεσπισθείς με την παρ. 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016 γενικός κανόνας της εικοσαετούς παραγραφής των αξιώσεων από ασφαλιστικές εισφορές των εντασσόμενων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων κοινωνικής ασφάλισης, αντίκειται στις συνταγματικές αρχές της αναλογικότητας και της ασφάλειας δικαίου. Με την

ίδια απόφαση, πληρώθηκε το κενό δικαίου που προέκυψε, λόγω της κρίσης περί της αντισυνταγματικότητας, με την εφαρμογή του γενικού κανόνα της δεκαετούς παραγραφής της δυνατότητας προς εν ευρεία εννοία βεβαίωση των απαιτήσεων, ο οποίος αποτελούσε το προϊσχύον δίκαιο για τις αξιώσεις από ασφαλιστικές εισφορές του πρώην Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.). Ως εκ τούτου και με γνώμονα τα ως άνω κριθέντα, με την παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης του σχεδίου νόμου αντικαθίσταται η κριθείσα ως αντισυνταγματική ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, ώστε με την προτεινόμενη παρ. 1 του άρθρου 95 να ρυθμίζεται, αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, η παραγραφή της δυνατότητας των πρώην φορέων που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. και μετέπειτα e-Ε.Φ.Κ.Α. να εισπράξουν την απαίτησή τους από ασφαλιστικές εισφορές που γεννήθηκαν πριν από την έναρξη λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. και πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (Α' 43), στο περιβάλλον των πρώην φορέων, κλάδων, τομέων και λογαριασμών που εντάσσονται σε αυτόν, καθώς και την απαίτησή τους από ασφαλιστικές εισφορές που γεννήθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4670/2020 στο περιβάλλον του πρώην Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης & Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ).

Η εν λόγω παραγραφή ορίζεται δεκαετής και εκκινεί από την πρώτη ημέρα του έτους που έπεται εκείνου, εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα απασχόληση ή υφίστατο η ασφαλιστέα ιδιότητα. Έτσι, οι απαιτήσεις, οι οποίες δεν είχαν παραγραφεί με βάση το προϊσχύον δίκαιο του ν. 4387/2016, υπόκεινται και αυτές στην ανωτέρω δεκαετή παραγραφή, ανεξαρτήτως εάν οι προϊσχύουσες διατάξεις προέβλεπαν μικρότερη ή μεγαλύτερη παραγραφή. Με την ανωτέρω μείωση του χρόνου παραγραφής, ο e-Ε.Φ.Κ.Α. έχει προθεσμία δέκα ετών από την απασχόληση ή την ύπαρξη της ιδιότητας να εισπράξει αναγκαστικά την απαίτησή του, άλλως αυτή παραγράφεται, ενώ δύναται να διακόπτει τη δεκαετή αυτή παραγραφή κυρίως με κοινοποίηση της καταλογιστικής πράξης (εν ευρεία εννοία) βεβαίωσης ή της ταμειακής βεβαίωσης της απαίτησης στο Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.) (βεβαίωση εν στενή εννοία). Επιπλέον, προβλέπονται ρητώς τα γεγονότα που διακόπτουν ή αναστέλλουν την παραγραφή.

Περαιτέρω, με την προτεινόμενη παρ. 2 του άρθρου 95, θεσπίζεται μείωση του χρόνου παραγραφής από τα δέκα (10) έτη στα πέντε (5) έτη της δυνατότητας του e-Ε.Φ.Κ.Α. προς είσπραξη της απαίτησής του, η οποία θα γεννηθεί λόγω ασφαλιστέας απασχόλησης ή ασφαλιστέας ιδιότητας από 1^η -1-2026 και εφεξής. Με την εν λόγω μείωση, επομένως, οι χρόνοι παραγραφής των ασφαλιστικών οφειλών προσεγγίζουν τους χρόνους παραγραφής των φορολογικών οφειλών.

Τέλος, με την προτεινόμενη παρ. 3 του άρθρου 95 αποσαφηνίζεται ότι παραγεγραμμένη απαίτηση δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την έκδοση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας ή βεβαίωσης οφειλής. Με την παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης του σχεδίου νόμου προβλέπεται ρητώς ότι εξαιρούνται από τον παραπάνω χρόνο παραγραφής οι ήδη παραγεγραμμένες, με βάση το προϊσχύον του ν. 4387/2016 δίκαιο, απαιτήσεις.

Με την παρ. 3 της προτεινόμενης ρύθμισης του σχεδίου νόμου προβλέπεται ότι οι οφειλές, ο χρόνος παραγραφής των οποίων μειώνεται αναδρομικά στη δεκαετία με την παρ. 1, καθίστανται παραγεγραμμένες, αν δεν διακόπηκε με κάποιο γεγονός η δεκαετής παραγραφή, ακόμη και αν έχει κοινοποιηθεί ατομική ειδοποίηση στον οφειλέτη ή αυτός κατέβαλε ποσά έναντι της οφειλής, είτε εντός είτε εκτός ρύθμισης. Ποσά που καταβλήθηκαν έναντι της παραγεγραμμένης εν λόγω οφειλής δεν αναζητούνται.

Λόγω της προαναφερθείσας απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, μειώνεται αιφνιδίως και αναδρομικώς ο χρόνος παραγραφής του δικαιώματος προς εν ευρεία εννοία βεβαίωση απαιτήσεων από τον e-Ε.Φ.Κ.Α. και, άρα, προκύπτει ότι αποκλείεται ο εμπρόθεσμος ουσιαστικός έλεγχος της απασχόλησης των ετών 2006 -2011. Ωστόσο και με τον σκοπό της προστασίας των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών, με την παρ. 4 της προτεινόμενης ρύθμισης του σχεδίου νόμου προβλέπεται ότι για περιόδους μισθωτής απασχόλησης από 1^{ης}-1-2006 έως και τις 31-12-2011 επιτρέπεται, αφενός, η ολοκλήρωση του ουσιαστικού ελέγχου, αυτεπαγγέλτου ή κατόπιν καταγγελιών που έχουν υποβληθεί μέχρι και την 30^η-6-2022, αφετέρου, η ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας του ασφαλισμένου με καταχώριση των πραγματικών στοιχείων ασφάλισης που προκύπτουν από τον έλεγχο, χωρίς παράλληλα εν ευρεία εννοία βεβαίωση των σχετικών απαιτήσεων σε βάρος του εργοδότη, δεδομένου ότι κατά τη στιγμή του ελέγχου, ως προς τις

αναφερόμενες χρονικές περιόδους, το δικαίωμα προς εν ευρεία εννοία βεβαίωση έχει παραγραφεί

Τέλος, με την προτεινόμενη διάταξη διευκρινίζεται ότι οι μη μισθωτοί ασφαλισμένοι, οι απαιτήσεις κατά των οποίων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές έχουν υποπέσει κατά τις προηγούμενες παραγράφους σε παραγραφή, δικαιούνται να ζητήσουν τον συνυπολογισμό των απαιτήσεων αυτών, τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους. ...».

A. Ως προς το πρώτο ερώτημα

25. Από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, με την οποία τροποποιήθηκαν, κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα, οι διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, συνάγεται ότι αναγνωρίζεται ο χρόνος απασχόλησης των μισθωτών σε ορισμένο εργοδότη, για το έτος 2012, με ενημέρωση ασφαλιστικής ιστορίας αυτών και στην περίπτωση, κατά την οποία οι αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ σε βάρος των εργοδοτών των μισθωτών, για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, έχουν υποπέσει στην προβλεπόμενη στην προαναφερθείσα διάταξη δεκαετή παραγραφή. Τούτο, διότι, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της εν λόγω διάταξης (25-11-2022) οι σχετικές αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ για το ως άνω χρονικό διάστημα δεν είχαν υποπέσει στην προβλεπόμενη στην ανωτέρω διάταξη δεκαετή παραγραφή, η οποία αρχίζει από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους, εκείνου, εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία και συμπληρώθηκε την 1-1-2023.

26. Ως εκ τούτου, καταγγελίες μισθωτών περί απασχόλησής τους σε συγκεκριμένους εργοδότες, κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2012 έως 31-12-2012, οι οποίες τυγχάνουν εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, ολοκληρώνονται με την ασφαλιστική τακτοποίηση των εργαζόμενων. Τούτο, ενόψει και της διάταξης του άρθρου 34 του ν. 4387/2016, με την οποία ορίζεται ότι αναγνωρίζεται ως χρόνος ασφάλισης και ο χρόνος για τον οποίο οφείλονται εισφορές, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

27. Κατά συνέπεια, εφόσον οι καταγγελίες των μισθωτών περί απασχόλησής τους σε ορισμένο εργοδότη για το ανωτέρω χρονικό διάστημα έλαβαν χώρα σε χρόνο, κατά τον οποίο δεν είχαν υποπέσει σε παραγραφή οι αξιώσεις του e-

ΕΦΚΑ κατά του οικείου εργοδότη για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 26 παρ. 8α του α.ν. 1846/1951 (νομοθεσία του τέως ΙΚΑ-ΕΤΑΜ), δεν δύναται να αποβεί σε βάρος των μισθωτών το γεγονός ότι δεν κατέστη εφικτή η ολοκλήρωση του ελέγχου από τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα και η έκδοση πράξεων επιβολής εισφορών σε βάρος των εργοδοτών σε χρόνο προ της συμπλήρωσης της παραγραφής των αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ, λόγω της έλλειψης χρονικής ευχέρειας των οργάνων αυτού, μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, για την ολοκλήρωση των σχετικών ελέγχων.

28. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 και την αιτιολογική έκθεση επί της εν λόγω παραγράφου, με την εν λόγω διάταξη επιδιώκεται η προστασία των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών, με την ολοκλήρωση του ελέγχου και την ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας αυτών για το χρονικό διάστημα από 1-1-2006 έως 31-12-2011, μολονότι οι αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές έχουν υποπέσει σε παραγραφή για το εν λόγω χρονικό διάστημα, λόγω της αιφνίδιας και αναδρομικής μείωσης του χρόνου παραγραφής των αξιώσεων αυτών. Ως εκ τούτου, δεν νοείται απώλεια των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών, περί αναγνώρισης του χρόνου της απασχόλησής τους για μεταγενέστερο χρονικό διάστημα (έτος 2012) εφόσον η καταγγελία αυτών περί απασχόλησής τους σε ορισμένο εργοδότη κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα, υποβλήθηκε εντός του χρόνου της δεκαετούς παραγραφής του δικαιώματος του e-ΕΦΚΑ να προβεί στη βεβαίωση εν ευρεία εννοία των απαιτήσεών του κατά του οικείου εργοδότη από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα

29. Δεν υφίσταται γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου ή διάταξη νόμου, με την οποία να καθίσταται μη επιτρεπτή η σώρευση στην αίτηση συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου καταγγελίας περί απασχόλησης αυτού για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε ορισμένο εργοδότη. Εξάλλου, στη διάταξη της παραγράφου 8α του άρθρου 26 του α.ν. 1846/1951, ορίζεται ότι ο ασφαλισμένος δύναται να δηλώσει εγγράφως τις ημέρες εργασίας σε εργοδότη

που απασχολήθηκε και δεν ασφαλίστηκε, εντός 12 μηνών από την αποχώρηση αυτού. Η δήλωση αυτή, του νόμου μη διακρίνοντος, δύναται να λάβει χώρα και με σκοπό τη συνταξιοδότηση του μισθωτού. Ως εκ τούτου, η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 τυγχάνει εφαρμογής και στην περίπτωση υποβολής αιτήσεων συνταξιοδότησης μισθωτών, με τις οποίες δηλώνεται απασχόληση σε ορισμένο εργοδότη, κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2006 έως 31-12-2011, χωρίς να έχουν αυτοί ασφαλιστεί, εφόσον και οι αιτήσεις αυτές, κατά την ουσιαστική κρίση των αρμόδιων ασφαλιστικών οργάνων, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου τους, εμπεριέχουν καταγγελία - δήλωση απασχόλησης του μισθωτού σε συγκεκριμένο εργοδότη, κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα.

Ως προς το τρίτο ερώτημα

30. Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η οποία έχει εφαρμογή εφόσον ο νόμος δεν ορίζει το αντίθετο, η Διοίκηση δεν έχει, κατ' αρχήν, υποχρέωση να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της, για τις οποίες έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προσβολής ή εκείνες που έχουν προσβληθεί ανεπιτυχώς (βλ. ΣΤΕ 1748/2016 Ολ. 2666/2013, 2177/2004 Ολ. κ.ά.).

31. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ακυρώνεται ατομική διοικητική πράξη για τον λόγο ότι στηρίχθηκε σε διάταξη αντίθετη προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου ή σε κανονιστική διοικητική πράξη χωρίς νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα, η προαναφερθείσα αρχή της κατ' αρχήν μη υποχρέωσης της διοίκησης, για την ανάκληση παρανόμων πράξεων κάμπτεται για τις λοιπές ομοίου περιεχομένου ατομικές διοικητικές πράξεις, οι οποίες έχουν εκδοθεί με βάση την ίδια διάταξη, εφόσον για την ανάκλησή τους υποβληθεί στη Διοίκηση αίτηση σε εύλογο χρόνο μετά τη δημοσίευση της ακυρωτικής απόφασης του Δικαστηρίου, από πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον. Στην περίπτωση αυτή, η Διοίκηση είναι υποχρεωμένη να επανεξετάσει τη νομιμότητα της πράξης και να προχωρήσει στην ανάκλησή της, εντός του πλαισίου της απονεμόμενης από τον νομοθέτη διακριτικής ευχέρειας ή δέσμιας αρμοδιότητας για την έκδοσή της, κατ' εκτίμηση των λόγων υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που τυχόν επιβάλλουν ή αποκλείουν την ανάκλησή της, της ανάγκης προστασίας δικαιωμάτων τρίτων

που αποκτήθηκαν καλόπιστα από την εφαρμογή της και του χρόνου που διέρρευσε από την έκδοσή της (βλ. ΣτΕ 830/2021, 855/2016, 90/2016, 2485/2013, 2681/2011, 1845/2010, 2175/2008, 2123/2006, 2736/2005, 2176, 2177/2004 Ολομ. κ.ά.).

32. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, σκοπός της ρύθμισης είναι, κατά κύριο λόγο, η προσαρμογή της νομοθεσίας προς την υπ' αριθ. 1833/2021 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως προς τον χρόνο παραγραφής της αξίωσης του e-Ε.Φ.Κ.Α. για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές. Με την ανωτέρω δικαστική απόφαση, ορίζεται δεκαετής η παραγραφή της ως άνω αξίωσης του e-Ε.Φ.Κ.Α, αναδρομικά από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016. Περαιτέρω, δεν ορίζεται ρητά στην ανωτέρω διάταξη η υποχρέωση ανάκλησης από τους ασφαλιστικούς φορείς πράξεων επιβολής εισφορών, που εκδόθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 και ανάγονται σε χρονικό διάστημα πέραν της δεκαετίας, σύμφωνα με την προϋσχύουσα διάταξη του άρθρου 95 του ν. 4387/2016.

33. Κατά συνέπεια, δεν κάμπτονται εν προκειμένω οι γενικές αρχές του Διοικητικού Δικαίου περί ανάκλησης από τη Διοίκηση των παράνομων διοικητικών πράξεων αυτής, ενόψει και της προπαρατεθείσας ως άνω πάγιας νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Συνακόλουθα, τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα του e-ΕΦΚΑ δεν υπέχουν υποχρέωση, αλλά ανήκει στην διακριτική ευχέρεια αυτών να προβούν στην ανάκληση των πράξεων επιβολής εισφορών, που εκδόθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 (25-11-2022), κατ' εκτίμηση, της λυσιτέλειας της διατήρησης της ισχύος των ανωτέρω πράξεων, ενόψει της αδυναμίας είσπραξης των σχετικών απαιτήσεων από μη καταβληθείσες εργοδοτικές εισφορές, εξαιτίας της επιγενόμενης ως άνω παραγραφής της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των απαιτήσεων αυτών. Ωστόσο, στην περίπτωση, κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι εργοδότες υποβάλλουν αίτηση προς τη Διοίκηση για την ανάκληση των πράξεων επιβολής εισφορών που εκδόθηκαν σε βάρος τους, λόγω της παραγραφής της σχετικής αξίωσης του e-ΕΦΚΑ, δυνάμει του εν λόγω άρθρου, υφίσταται υποχρέωση των αρμόδιων διοικητικών οργάνων, στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοίκησης, να προβούν στην ανάκληση των

σχετικών πράξεων επιβολής εισφορών. Εξάλλου, πράξεις επιβολής εισφορών, κατά των οποίων εκκρεμούν ενστάσεις από εργοδότες, ακυρώνονται με σχετικές αποφάσεις των οικείων τοπικών διοικητικών επιτροπών του e-ΕΦΚΑ, λόγω της παραγραφής της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των σχετικών απαιτήσεων, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα.

34. Επισημαίνεται συναφώς ότι, κατά γενική αρχή του Διοικητικού Δικαίου, κρίσιμο νομικό καθεστώς, το οποίο λαμβάνεται υπόψη, προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα της εκδοθείσας διοικητικής πράξης, εφόσον δεν ορίζεται ή δεν συνάγεται από τον νόμο κάτι διαφορετικό, είναι το ισχύον κατά τον χρόνο έκδοσης αυτής (βλ. ΣτΕ 4534/2013, 532/2008, 2502/2004, 3573/2002, 1944/2001, 870/1994 κ.ά.). Στην εξεταζόμενη περίπτωση, κατά τον χρόνο έκδοσης των πράξεων επιβολής εισφορών, με τις οποίες διαπιστώθηκε η απασχόληση μισθωτών σε ορισμένο εργοδότη, για περιόδους αναγόμενες στο χρονικό διάστημα από 1-1-2006 έως 31-12-2011, ίσχυε το άρθρο 95 του ν. 4387/2016, υπό την προϊσχύσασα μορφή του, σύμφωνα με το οποίο, ο χρόνος παραγραφής της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές $\varnothing$ οριζόταν εικοσαετής και άρχιζε από την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους, εκείνου, εντός του οποίου παρασχέθηκε η ασφαλιστέα εργασία ή υπηρεσία.

35. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, δεν προβλέπεται η μη αναγνώριση, στις περιπτώσεις αυτές, του χρόνου απασχόλησης των μισθωτών για περιόδους που ανάγονται στο ανωτέρω χρονικό διάστημα, ως χρόνου ασφάλισης στον e-ΕΦΚΑ, λόγω της επιγενόμενης, αναδρομικά από τον χρόνο έναρξης ισχύος του άρθρου 95 του ν. 4387/2016, παραγραφής της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των σχετικών απαιτήσεων του σε βάρος των οικείων εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.

36. Κατά συνέπεια, βάσει των ανωτέρω, αναγνωρίζεται ο χρόνος απασχόλησης των μισθωτών σε ορισμένο εργοδότη, με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας αυτών, κατά το χρονικό διάστημα, από 1-1-2006 έως 31-12-2011, σύμφωνα με τη διάταξη του α' εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 34 του ν. 4387/2016, δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο έκδοσης των προαναφερόμενων πράξεων επιβολής εισφορών, η αξίωση του e-ΕΦΚΑ για την είσπραξη των ως άνω απαιτήσεων του κατά των οικείων εργοδοτών δεν

είχε υποπέσει σε παραγραφή, σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τον χρόνο εκείνο.

Ως προς το τέταρτο ερώτημα

37. Συναφώς προς τα ανωτέρω, σημειώνεται ότι, στη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, ορίζεται ότι έλεγχοι εργοδοτών που διενεργούνται κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού ή που θα διενεργηθούν προς διερεύνηση καταγγελίας που έχει υποβληθεί μέχρι την 30-6-2022 και καλύπτουν περιόδους μισθωτής απασχόλησης από 1-1-2006 έως 31-12-2011, ολοκληρώνονται χωρίς βεβαίωση απαιτήσεων σε βάρος του εργοδότη. Ειδικότερα, όπως διαλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση της παραπάνω διάταξης, αποκλείεται ο εμπρόθεσμος ουσιαστικός έλεγχος της απασχόλησης των μισθωτών για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, λόγω της αιφνίδιας και αναδρομικής μείωσης του χρόνου παραγραφής, ενόψει της υπ' αριθ. 1833/2021 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ για την εν ευρεία εννοία βεβαίωση και είσπραξη των απαιτήσεων του από εργοδοτικές εισφορές. Για τους λόγους αυτούς, προς διασφάλιση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών για περιόδους μισθωτής απασχόλησης από 1-1-2006 έως και τις 31-12-2011, ορίζεται ότι οι σχετικοί έλεγχοι ολοκληρώνονται με την ασφαλιστική τακτοποίηση των μισθωτών, χωρίς παράλληλα εν ευρεία εννοία βεβαίωση των σχετικών απαιτήσεων σε βάρος των οικείων εργοδοτών και ακολούθως, έκδοση των σχετικών πράξεων επιβολής εισφορών.

38. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι έλεγχοι εργοδοτών, οι οποίοι έχουν ολοκληρωθεί, προ της έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, με την έκδοση των σχετικών πράξεων επιβολής εισφορών για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, συνεπάγονται την ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας των μισθωτών, χωρίς να ασκεί έννομη επιρροή το γεγονός ότι η καταγγελία των μισθωτών περί απασχόλησής τους σε περιόδους αναγόμενες στο εν λόγω χρονικό διάστημα έλαβε χώρα μετά την 30-6-2022. Τούτο διότι, υπό διάφορη ερμηνευτική εκδοχή, θα ματαιωνόταν ο σκοπός του εν λόγω άρθρου, ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, υπό το φως και της διάταξης της παραγράφου 5 του άρθρου 22 του Συντάγματος περί της μέριμνας του Κράτους για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζόμενων, συνίσταται στη διασφάλιση των

ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών, όσον αφορά στη διαπιστωθείσα απασχόλησή τους για το ανωτέρω χρονικό διάστημα, έστω και εάν η αξίωση του e-ΕΦΚΑ προς είσπραξη των απαιτήσεών του κατά των οικείων εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές έχει υποπέσει, αναδρομικά, στην προβλεπόμενη, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, δεκαετή παραγραφή.

39. Εξάλλου, στη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, δεν ορίζεται ως προϋπόθεση για την ασφαλιστική τακτοποίηση, με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας των μισθωτών, να έχει λάβει χώρα η καταγγελία του μισθωτού περί της απασχόλησής του σε ορισμένο εργοδότη έως την 30-6-2022 και στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι σχετικοί έλεγχοι έχουν ήδη ολοκληρωθεί προ της έναρξης ισχύος της εν λόγω διάταξης, με τη διαπίστωση από τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα της απασχόλησης των μισθωτών στους οικείους εργοδότες για το ανωτέρω χρονικό διάστημα και την έκδοση των σχετικών πράξεων επιβολής εισφορών σε βάρος αυτών. Βάσει των ανωτέρω εκτεθέντων, ενόψει και της γενικής αρχής του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου περί της στενής ερμηνείας των ασφαλιστικών διατάξεων, δηλαδή να μην καλύπτονται με την ερμηνεία τους περισσότερες περιπτώσεις από αυτές που ο νόμος ρητά ορίζει (ΣτΕ 4888/1988, 2033, 2035/1990, ΓνωμΝΣΚ Ολ. 91/2020), στις προαναφερόμενες περιπτώσεις, η ασφαλιστική τακτοποίηση των μισθωτών, με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας αυτών, πραγματοποιείται, δυνάμει της διάταξης του α' εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 34 του ν. 4387/2016, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του άρθρου 30 του ν. 4670/2020 και της διάταξης της παραγράφου 8α του άρθρου 26 του α.ν. 1846/1951, σε συνδυασμό και με το άρθρο 95 του ν. 4387/2016, προ της τροποποίησής του με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, όσον αφορά στον χρόνο παραγραφής της αξίωσης του e-ΕΦΚΑ προς είσπραξη των απαιτήσεών του κατά των οικείων εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές και έκδοση των σχετικών πράξεων επιβολής εισφορών.

Ως προς το πέμπτο ερώτημα

40. Ούτε από τις προπαρατεθείσες ως άνω νομοθετικές διατάξεις περί αναστολής της παραγραφής των απαιτήσεων του e-ΕΦΚΑ, ούτε από άλλη νομοθετική διάταξη προβλέπεται η αναστολή της παραγραφής της αξίωσης

του e-Ε.Φ.Κ.Α. για την είσπραξη απαιτήσεων από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, σε περίπτωση άσκησης αγωγής μισθωτού κατά του εργοδότη αυτού, περί καταβολής αποδοχών και της επέλευσης εκκρεμοδικίας, συνεπεία της ασκηθείσας αγωγής.

41. Εξάλλου, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν υφίσταται ταυτότητα ιστορικής και νομικής αιτίας, όσον αφορά αφενός στις αξιώσεις των μισθωτών κατά των εργοδοτών τους περί καταβολής αποδοχών και αφετέρου, στις αξιώσεις του e-ΕΦΚΑ κατά των τελευταίων, περί καταβολής εισφορών για την ασφαλιστική τακτοποίηση των μισθωτών. Τούτο, καθόσον οι αξιώσεις αυτές κατατείνουν στην ικανοποίηση διαφορετικού δικαιώματος των μισθωτών, αφού οι πρώτες αποσκοπούν στην καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών, στο πλαίσιο της καταρτισθείσας σύμβασης εργασίας μεταξύ των ανωτέρω μερών, ενώ οι δεύτερες αποσκοπούν στην ασφαλιστική τακτοποίηση των μισθωτών, προκειμένου αυτοί να δικαιωθούν μελλοντικά συνταξιοδοτικές ή άλλες ασφαλιστικές παροχές από τον e-ΕΦΚΑ και στην εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων για την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου του Φορέα.

42. Βάσει των ανωτέρω, η τυχόν έκδοση τελεσίδικης απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, με την οποία επιδικάσθηκαν υπέρ του μισθωτού δεδουλευμένες αποδοχές, λαμβάνεται μεν υπόψη από τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα του e-ΕΦΚΑ για την έκδοση πράξης επιβολής εισφορών σε βάρος του οικείου εργοδότη, όμως δεν συνιστά λόγο αναστολής της παραγραφής της αξίωσης του e-Ε.Φ.Κ.Α. για την είσπραξη των απαιτήσεων του κατά του τελευταίου από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές. Τούτο δε, εφόσον δεν διαλαμβάνεται σχετική πρόβλεψη στις οικείες ως άνω νομοθετικές διατάξεις, ούτε παράγεται δεδικασμένο, κατ' άρθρο 197 του Κ.Δ.Δ. (ν. 2717/1999), υπέρ του e-Ε.Φ.Κ.Α. από μια τέτοια απόφαση, δεδομένου ότι ο εν λόγω φορέας δεν φέρει την ιδιότητα του διαδίκου στις σχετικές δίκες.

Απάντηση

43. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στο υποβληθέν ερώτημα, το Ν.Σ.Κ. (ΣΤ' Τμήμα) γνωμοδότησε ομόφωνα, ως ακολούθως:

1) Η ασφαλιστική τακτοποίηση εργαζόμενων για το έτος 2012 πραγματοποιείται με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας, χωρίς βεβαίωση ασφαλιστικών εισφορών σε βάρος των εργοδοτών.

2) Τα συνταξιοδοτικά και άλλα αιτήματα που η διεκπεραίωσή τους απαιτεί τακτοποίηση ασφαλιστικής ιστορίας για το διάστημα 2006 – 2011 και έχουν υποβληθεί στον e-ΕΦΚΑ πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022 (25-11-2022) διεκπεραιώνονται με ενημέρωση της ασφαλιστικής ιστορίας των ασφαλισμένων, εφόσον αυτά, κατά την ουσιαστική κρίση των αρμόδιων ασφαλιστικών οργάνων, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου τους, εμπεριέχουν καταγγελία - δήλωση απασχόλησης του μισθωτού, σε ορισμένο εργοδότη για το ανωτέρω χρονικό διάστημα.

3) Η Διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια να προβεί στην ανάκληση πράξεων επιβολής εισφορών, που συντάχθηκαν, επιδόθηκαν και βεβαιώθηκαν μετά την 12-5-2016 και πριν από τη δημοσίευση του ν. 4997/2022, ώστε να διαγραφούν οι αντίστοιχες οφειλές του εργοδότη ως παραγεγραμμένες, κατ' εκτίμηση της λυσιτέλειας της διατήρησης της ισχύος των εν λόγω πράξεων, ενόψει της αδυναμίας είσπραξης των σχετικών απαιτήσεων του e-ΕΦΚΑ κατά των οικείων εργοδοτών, ενώ αναγνωρίζεται η ασφαλιστική ιστορία των εργαζόμενων που αναγράφονται σε αυτές για περιόδους μισθωτής απασχόλησης, χρονικού διαστήματος από 1-1-2006 έως 31-12-2011. Ωστόσο, στην περίπτωση, κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι εργοδότες υποβάλλουν αίτηση προς τη Διοίκηση για την ανάκληση των πράξεων επιβολής εισφορών, που εκδόθηκαν σε βάρος αυτών, λόγω της παραγραφής των σχετικών αξιώσεων του e-ΕΦΚΑ, δυνάμει της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4997/2022, υφίσταται υποχρέωση των αρμόδιων διοικητικών οργάνων, στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοίκησης, να προβούν στην ανάκληση των ως άνω πράξεων επιβολής εισφορών.

4) Η Διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια να προβεί στην ανάκληση πράξεων επιβολής εισφορών, που συντάχθηκαν, επιδόθηκαν και βεβαιώθηκαν πριν από τη δημοσίευση του ν. 4997/2022, κατόπιν διεκπεραίωσης καταγγελίας εργαζομένου, που έχει υποβληθεί μετά την 30-06-2022. Ο λογαριασμός ασφάλισης του εργαζόμενου ενημερώνεται με καταχώριση της ασφαλιστικής

ιστορίας αυτού και μετά την τυχόν ανάκληση από τη Διοίκηση της σχετικής πράξης επιβολής εισφορών, που περιλαμβάνει χρονικό διάστημα πέραν της δεκαετίας και έχει συνταχθεί πριν από την 25-11-2022, ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 6 του ν. 4997/2022.

5) Δεν συνιστά λόγο αναστολής της παραγραφής της αξίωσης του e-Ε.Φ.Κ.Α. για την είσπραξη των απαιτήσεων του κατά εργοδοτών από μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, η άσκηση αγωγής των μισθωτών κατά των εργοδοτών αυτών για μη καταβολή δεδουλευμένων αποδοχών, στο πλαίσιο καταρτισθείσας σύμβασης εργασίας και η εκκρεμοδικία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, συνεπεία της ασκηθείσας αγωγής. Ενόψει της δοθείσας αρνητικής απάντησης στο υπό στοιχείο α) υποερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα υπό στοιχεία β) και γ) υποερωτήματα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 18/11/2024

Ο Πρόεδρος

Ο Εισηγητής

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νικόλαος Κουφογιάννης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.